

Ilm. 19

Valkoinen ratsastaja ja Karitsan häät

Kuudes ja seitsemäs vihan malja (luvussa 16) johtivat näyn jälleen maailman loppuun. Lukujen 17-18 kuvaaman Babylonin tuho olivat eräänlainen välinäytös, jossa yksityiskohtaisesti kuvattiin osa Jumalan tuomion toteutumisesta. Tämän jälkeen luvut 19 ja 20 kuvaavat maailman päättymisen, pahan voimien tuhoutumisen ja iankaikkisen tuomion.

1. Sen jälkeen minä kuulin ikäänkuin kansan paljouden suuren äänen taivaassa sanovan: "Halleluja! Pelastus ja kunnia ja voima on Jumalan, meidän Jumalamme. 2. Sillä totiset ja vanhurskaat ovat hänen tuomionsa; sillä hän on tuominnut sen suuren porton, joka turmeli maan haureudellaan, ja on koistanut ja on vaatinut hänen kädestänsä palvelijainsa veren." 3. Ja he sanoivat toistamiseen: "Halleluja!" Ja hänen savunsa nousee aina ja iankaikkisesti. 4. Ja ne kaksikymmentä neljä vanhinta ja neljä olentoa lankesivat maahan ja kumartaen rukoilivat Jumalaa, joka valtaistuimella istuu, ja sanoivat: "Amen, halleluja!"

Ylistyshuudot luvussa 19 muodostavat voimakkaan kontrastin edellä kuullulle. Luvun 18 valitusvirsi Babylonin tuhosta kuvasi maan mahtavien surua ja kauhua porton kukistumisen äärellä. Nyt surusta siirrytään iloon, kun Johannes saa nähdä ja kuulla taivaiden joukon tunnelmat Babylonin raunioilla.

Ylistyshuuto "halleluja" on kristityille kovin tuttu, mutta lopulta se ei Raamatussa esiinny kuin kahdessa kirjassa: psalmeissa ja ilmestyskirjassa. *Hallelu* on kehotus: "ylistäkää", johon sisältyy jopa riehakas iloitseminen, Herrasta kerskaaminen jne. *Jab* viittaa luonnollisesti ylistyksen kohteeseen, Jumalaan (*Jahwe*). Psalmeissa ylistyskehotus kaikuu sekä Jumalan vanhurskaan tuomion yhteydessä (esim. Ps. 104:35, 149:9) että hänen armostaan ja lempeydestään kiitettäessä (Ps. 106:1, 113:9). Halleluja-huudon kautta nousee myös ylistys Jumalalle, joka ilmoittaa itsensä kansalleen ja on läsnä seurakuntansa keskellä (esim. Ps. 135:21, 147:20). Ilmestyskirjassa on Jumalaa ylistetty jo monin sanoin ja useassa eri yhteydessä, mutta psalmien kirjan riehakas ylistyskehotus *halleluja* kaikuu vasta 19. luvun viimeisen tuomion kuvauksissa. Jälleen kerran ilmestyskirjan tutkijaa ohjataan oikeanlaiseen asennoitumiseen viimeisten tapahtumien äärellä: kyseessä eivät ole pelottavat ja ahdistavat koetukset, vaan Jumalan voiman esiin tuleminen, hänen valtakuntansa paljastaminen ja Jumalan lasten vapautuksen aika. Viimeinen tuomio on kristityille ilon päivä, joka kirvoittaa suuren ylistyksen Taivaalliselle Majesteetille!

5. Ja valtaistuimelta lähti ääni, joka sanoi: "Ylistäkää meidän Jumalaamme, kaikki hänen palvelijansa, te, jotka häntä pelkäätte, sekä pienet että suuret". 6. Ja minä kuulin ikäänkuin kansan paljouden äänen ja ikäänkuin paljosten vetten pauhinan ja ikäänkuin suuren ukkosenjylinän sanovan: "Halleluja! Sillä Herra, meidän Jumalamme, Kaikkivaltias, on ottanut hallituksen.

Jakeessa viisi kaikki kutsutaan liittymään ylistävään seurakuntaan: "kaikki hänen palvelijansa...sekä pienet että suuret." Samalla tapaa kuin tuomio kohtaa sekä pieniä että suuria (6:15; 20:15), myös pelastus ja ylistys on tarkoitettu jokaiselle.

Johannes käyttämät kuvauksen "vetten pauhina" (Ilm. 1:15; 14:2) ja "ukkosenjylinä" (Ilm. 4:5, 6:1, 14:2) ovat muualta ilmestyskirjasta tuttuja. Oma merkityksensä voi olla sillä, että nämä on ensin kuvattu Jumalaan liittyen (Jeesuksen ääni kuin suurten vetten pauhina, Jumalan valtaistuimelta kuulunut ukkosjen jyly), ja vasta sen jälkeen Jumalan oman kansan yhteydessä. Voidaan ajatella, että Jumala ei vain anna meille *syntiä* ylistykseen, vaan myös sanat ja äänen, jolla ylistää. Meidän rukouksessamme ja ylistyksessämme kaikuu se, mitä Jumala on ensin meille puhunut evankeliumin kautta.

Tässä on tärkeää myös huomata, että sekä vetten pauhinaa että ukkosenjylinää käytetään kuvattaessa nimenomaan *taistelevaa seurakuntaa Siionin vuorella* luvussa 14. Siinä joukossa, joka nyt puhkeaa ylistykseen, on mukana taisteleva, vainojen alla kärsivä seurakunta – myös me!

7. Iloitkaamme ja riemuitkaamme ja antakaamme kunnia hänelle, sillä Karitsan häät ovat tulleet, ja hänen vaimonsa on itsensä valmistanut. 8. Ja hänen annettiin pukentua liinavaatteeseen, hohtavaan ja puhtaaseen: se liina on pyhien vanhurskautus." 9. Ja hän sanoi minulle: "Kirjoita: Autuaat ne, jotka ovat kutsutut Karitsan hääaterialle!" Vielä hän sanoi minulle: "Nämä sanat ovat totiset Jumalan sanat".

Jo Vanhassa testamentissa ollut Jumalan ja hänen seurakuntansa suhteen rinnastaminen aviomiehen ja vaimon suhteeseen saa nyt tässä huipentumansa. 2. Kor. 11:2 "Sillä minä kiivailen teidän puolestanne Jumalan kiivaudella; minähän olen kihlannut teidät miehelle, yhdelle ainoalle, asettaakseni Kristuksen eteen puhtaan neitsyen." Nyt kihlaus on päättymässä ja hääjuhla alkaa. Jae 8 kuvaa sitä, mikä todella on kirkon kaunistus Jumalan edessä: lahjavanhurskaus. Seurakunta puetaan hohtavan puhtaaseen liinavaatteeseen joka on "pyhien vanhurskautus". KR92 kääntää tässä kohdin: "pyhien vanhurskaat teot". Kreikkalainen sana *δικαιομα* tarkoittaa "Jumalan hyväksymiä tekoja", eli vanhurskaita tekoja. *Dikaoo*-verbi (vanhurskauttaa) johdannaisineen (kuten *dikaiosynee* – 'vanhurskaus') ei merkitse ihmisen laadullista/moraalista hyvyyttä, vaan asemaa tuomarin (Jumalan) edessä. Vanhurskas, *dikaaios*, on se, jonka Jumala julistaa syyttömäksi. Siten "vanhurskaat teot" ovat kaikki teot, jotka Jumala hyväksyy. Se, joka on Kristuksessa, paitsi saa synnit anteeksi, myös omistaa itselleen koko Jumalan Pojan kuuliaisuuden ja hänen hyvät tekonsa. 1. Kor. 1:30 toteaa, että Kristus on annettu meille myös *pyhitykseksi*.

Yhdeksännessä jakeessa kuuluu järjestyksessä neljäs ilmestyskirjan autuaaksijulistuksista (aikaisemmat 1:3; 14:13; 16:15), ja sama toteamus elää messuliturgiassa ennen ehtoollisen viettämistä: "Autuaat ne, jotka ovat kutsutut karitsan hääaterialle; tulkaa, sillä kaikki on jo valmistettu." Lauseen ottaminen osaksi ehtoollisenviettoa ilmentää kirkon ymmärrystä siitä, että se *jo nyt* osallistuu karitsan hääjuhlaan sakramentin nauttimisen kautta.

10. Ja minä lankesin hänen jalkojensa juureen, kumartaen rukoillakseni häntä. Mutta hän sanoi minulle: "Varo, ettet sitä tee; minä olen sinun ja sinun veljesi kanssapalvelija, niiden, joilla on Jeesuksen todistus; kumarra ja rukoile Jumalaa. Sillä Jeesuksen todistus on profetian henki."

Johannekselta luonnollinen, joskin väärä reaktio. Tarpeellinen muistutus jokaiselle kristitylle, ei vain enkeleiden, vaan myös lihaa ja verta olevien Herran sanansaattajien suhteen. Heitä sopii kunnioittaa,

mutta ei palvoen rukoilla. Vrt. pyhimyskultti – raja pyhien kunnioittamisen ja pyhien rukoilemisen välillä on välttämätöntä pitää selvänä.

11. Ja minä näin taivaan auenneena. Ja katso: valkoinen hevonen, ja sen selässä istuvan nimi on Uskollinen ja Totinen, ja hän tuomitsee ja sotii vanhurskaudessa. 12. Ja hänen silmänsä olivat niinkuin tulen liekit, ja hänen päässään oli monta kruunua, ja hänellä oli kirjoitettuna nimi, jota ei tiedä kukaan muu kuin hän itse, 13. ja hänellä oli yllään vereen kastettu vaippa, ja nimi, jolla häntä kutsutaan, on Jumalan Sana. 14. Ja häntä seurasivat ratsastaen valkoisilla hevosilla taivaan sotajoukot, puettuina valkeaan ja puhtaaseen pellavavaatteeseen. 15. Ja hänen suustaan lähtee terävä miekka, että hän sillä löisi kansoja. Ja hän on kaitseva heitä rautaisella valtikalla, ja hän polkee kaikkivaltiaan Jumalan vihan kiivauden viinikuurnan. 16. Ja hänellä on vaipassa kupeellaan kirjoitettuna nimi: "Kuningasten Kuningas ja herrain Herra".

Johannes saa uuden näyn: nyt katse siirtyy hääjuhlaa odottavasta seurakunnasta Kristukseen, joka saapuu kunniansaan. Nyt hänet kuvataan karitsan sijaan väkevänä soturina.

Kristuksen kuvauksessa hänen silmänsä ovat jälleen kuin tulen liekit (vrt. 1:14). Hänellä on päässään "monta kruunua" – lukemattoman suuri määrä, kuvastaen hänen täydellistä ja mittaamatonta valtaansa. Hänen nimensä on salattu – mutta tässä taitaa olla viittaus Pergamonin seurakunnalle annettuun lupaukseen: "Sille, joka voittaa, minä annan salattua mannaa ja annan hänelle valkoisen kiven ja siihen kiveen kirjoitetun uuden nimen, jota ei tiedä kukaan muu kuin sen saaja." Kristus on maailmalle salattu ja käsittämätön, mutta seurakunnalleen hän on tehnyt nimensä tunnetuksi, kun kristityt ovat Kristuksessa.

Kristuksen kaapu on vereen kastettu – viittaus ristinkuolemaan. Juuri veren vuotamisen kautta hänestä tehtiin kuningas! Ehkä myös kuva purppuraisesta väristä: verinen viitta on kuin keisarien ja kuninkaiden käyttämä purppura. Vanhatestamentillisenä taustana on Jes. 63, jossa Jumala kuvaa tuomiota juuri vihan viinikuurnan polkemisena, jossa tuomarin viitta punertuu. Samaan yhteyteen kuuluu kuitenkin myös armon julistaminen Jumalan omalle kansalle.

Suusta lähtevä terävä miekka on sekin jo aiemmin kuvattu (1:16), nyt hän alkaa sotia vihollisiaan vastaan suunsa miekalla. Rautainen sauva on niinkään jo ollut esillä Jeesuksen messiaanisen vallan symbolina (Ps. 2:9; Ilm. 2:27, 12:5).

17. Ja minä näin enkelin seisovan auringossa, ja hän huusi suurella äänellä sanoen kaikille keskitaivaalla lentäville linnuille: "Tulkaa, kokoontukaa Jumalan suurelle aterialle 18. syömään kuningasten lihaa ja sotapäällikköjen lihaa ja väkevien lihaa ja hevosten sekä niiden selässä istuvien lihaa ja kaikkien vapaitten ja orjien lihaa, sekä pienten että suurten".

Taistelun lopputulos on varma jo ennen kuin Kristus alkaa sotia, niin varma, että haaskalinnut voidaan jo etukäteen kutsua paikalle. Tässä on "epäpyhän kolminaisuuden ehtoollinen", tuomion aterialle, jossa syödään pedon ja väärän profeetan lihaa. Kirottuja ovat ne, jotka on kutsuttu tälle aterialle!

Vanhatestamentillinen tausta on Hes. 39 kuvaamassa Gogin ja Magogin sodassa: "Ja sinä, ihmislapsi! Näin sanoo Herra, Herra: Käske lintuja, kaikkia siivekkäitä, ja kaikkia metsän eläimiä: Kokoontukaa, tulkaa, yhtykää joka taholta minun teurasuhrilleni jonka minä teitä varten uhraan, suurelle teurasuhrille Israelin vuorille; syökää lihaa ja juokaa verta." (Hes. 39:17)

19. Ja minä näin pedon ja maan kuninkaat ja heidän sotajoukkonsa kokoontuneina sotiaksensa hevosen selässä istuvaa vastaan ja hänen sotajoukkoansa vastaan. 20. Ja peto otettiin kiinni, ja sen kanssa väärä profeetta, joka sen nähden oli tehnyt ihmetekonsa, joilla hän oli eksyttänyt ne, jotka olivat ottaneet pedon merkin, ja ne, jotka olivat sen kuvaa kumartaneet; ne molemmat heitettiin elävältä tuliseen järveen, joka tulikiveä palaa.

21. Ja ne muut saivat surmansa hevosen selässä istuvan miekasta, joka lähti hänen suustaan; ja kaikki linnut tulivat ravituiksi heidän lihastansa.

Taistelu, jota on eri tavoin pedattu jo pitkään, on ohi oikeastaan ennen kuin se alkaakaan. Tämä on täysin tarkoituksellinen tapa kuvata tapahtumat – ei jännitystä pitkittäen ja tasaväkistä kamppailua venyttäen, kuten elokuvissa tehdään, vaan Jumalan suvereeniuden paljastaen. Saapuessaan Jeesus voittaa. Taistelua ei edes käydä. Koko maailman mahti, kaikki pahuuden ja epäuskon voimat hävitetään hetkessä.

Ilm. 20

Tuhatvuotinen valtakunta ja viimeinen tuomio

Luvun 13 pedon merkin ja luvun ohessa luvun 20 "tuhatvuotinen valtakunta" on Ilmestyskirjan tutkituimpien katkelmien joukossa. *Kiliasmi* (kreik.) tai *millennialismi* ovat tulkintatraditioita, joissa oletetaan ennen maailman loppua vallitseva tuhannen vuoden pituinen rauhan ja hengellisen kirkkauden aikakausi, jonka jälkeen viimeinen tuomio koittaa. Millennialistiset käsitykset maailman loppumisen järjestyksestä ja aikataulusta ovat moninaisia, ja niiden yksityiskohtainen käsitteleminen tässä yhteydessä on mahdotonta. Karkeasti ottaen millennialistinen perinne jakautuu *postmillennialistiseen* ja *premillennialistiseen* käsitykseen Kristusken näkyvästä paluusta.

Postmillennialistit (post = 'jälkeen') olettavat, että ennen Kristuksen paluuta maan päälle syntyy kristittyjen hallitsema maailmanvalta, jossa evankeliumi ja kristilliset hyveet saavat vallita. Toisten mielestä tämä valtakunta syntyy ilman väkivaltaa, evankeliumin vähitellen voittaessa kaikki kansat puolelleen. Toisten mielestä kristityt konkreettisesti perustavat tämän valtakunnan joko soluttautumisen tai avoimen vallankumouksen kautta. Pisimmälle menevät opettavat, että tuhatvuotista valtakuntaa varten syntyy kristittyjen valiosotureiden armeija, joka jo tässä elämässä saavuttamansa kuolemattomuuden kautta kykenee alistamaan maailman Jumalan vallan alle. Kun tällainen kristillinen valtakunta on saanut olla olemassa tuhat vuotta, seuraa lopussa Saatanan eksytyksen aika, ja sen jälkeen Kristuksen näkyvä paluu.

Premillennialistit (pre = 'ennen') olettavat, että tuhatvuotinen valtakunta ei voi syntyä kristittyjen omien ponnistelujen tuloksena, vaan Jeesus tulee näkyvästi takaisin maan päälle perustamaan sen. Tähän voi liittyä se, että uskossa kuolleet kristityt heräävät eloon ja hallitsevat maan päällistä valtakuntaa yhdessä Kristuksen kanssa. Jeesus ilmeisesti olisi mukana tämän valtakunnan hallitsijana. Tähänkin malliin yleensä kuuluu lopussa koittava eksytyksen aika, jonka päätteeksi Saatanana lopullisesti tuhotaan.

Näiden lisäksi voidaan puhua myös *amillennialisteista*, jotka kieltävät, tai oikeammin tulkitsevat tuhatvuotisen valtakunnan merkitsevän hengellistä hallintavaltaa konkreettisen maanpäällisen valtakunnan sijasta. Tällöin oletetaan, että tuhatvuotinen valtakunta alkoi Kristuksen kuolemasta ja ylösnousemuksesta, ja sitä kestää niin kauan kunnes kirkko on saanut päätökseen Jumalan sille antaman tehtävän maailmassa. Sen jälkeen koittaa vainon aika, jolloin Saatanana saa raivota seurakuntaa vastaan, kunnes lopulta Kristuksen näkyvä paluu lopettaa hänen valtansa ja vapauttaa uskovat iankaikkiseen elämään.

Näistä käsityksistä kirkon historiassa ovat esiintyneet yleensä vain pre- ja amillennialistit. Postmillennialistisia käsityksiä on toki esiintynyt, mutta yleensä vain lyhytaikaisten lahkojen parissa. (Esim. reformaatioaikana Thomas Müntzer yllytti – onnistuneesti – talonpoikaissodan talonpoikia taistelemaan tuhatvuotisen valtakunnan perustamisen puolesta.) Kirkon varhaisimpien teologioiden parissa premillennialistiset käsitykset eivät olleet mitenkään tavattomia, mutta viimeistään 300-luvulta lähtien enemmistö kristityistä ymmärsi Ilm. 20:n amillennialistisen selitysmallin mukaisesti kuvaamassa kirkon aikaa, jolloin kristityt hengellisesti hallitsevat Kristuksen kanssa maailmassa. Yksi syy tämän tulkinnan

yleistymiselle saattoi olla yksinkertaisesti se, että Rooman imperiumin ensin lopettaessa vainon, ja sen jälkeen antaessa kristinuskolle valtauskonnon aseman, kristityt huomasivat ettei "kristillinen keisarikunta" lopulta tuonut maailmaan sellaista onnen aikaa, kuin olisi voinut toivoa. Jopa kristityssä valtiossa vaikutti synty, kuolema ja jatkuva kamppailu epäuskon kanssa. Kiliastinen toive maanpäällisestä Kristuksen hallintavallasta ei enää tuntunut realistiselta, vaan ymmärrettiin, että Kristuksen kuninkuus on viimeiseen tuomioon asti tässä maailmassa hengellistä ja suurelta osin näkymätöntä.

Luterilainen kirkko on perinteisesti seurannut muun kristikunnan yleistä linjaa. Erityisesti tuomitaan – varmasti juuri talonpoikaissodan kokemusten tähden – premillennialistisen käsityksen kannattajat. "Seurakuntamme tuomitsevat myös sellaiset, jotka nyt levittävät juutalaisia oppeja, joiden mukaan hurskaat tulevat saamaan herruuden maailmassa ennen kuolleiden ylösnousemusta, sen jälkeen kun jumalattomat on kaikkialla kukistettu." (Augsburgin tunnustus XVII)

Maanpäällisen poliittisen valtakunnan – mitä yleisimmin millennialismilla tarkoitetaan – toteutumista vastaan puhuvat esim. seuraavat Raamatun kohdat:

Jeesus vastasi: "Minun kuninkuuteni ei ole tästä maailmasta; (Joh. 18:36)

"Te tiedätte, että hallitsijat ovat kansojensa herroja ja maan mahtavat pitävät kansoja valtansa alla. Niin ei saa olla teidän keskuudessanne." (Mt. 20:25-26)

Ja kun fariseukset kysyivät häneltä, milloin Jumalan valtakunta oli tuleva, vastasi hän heille ja sanoi: "Ei Jumalan valtakunta tule nähtävällä tavalla, eikä voida sanoa: 'Katso, täällä se on', tahi: 'Tuolla'; sillä katso, Jumalan valtakunta on sisällisesti teissä". (Lk. 17:20-21)

Samoin on huomattava se, minkä ilmestyskirjakin moneen kertaan toteaa: Kristityt on jo tehty "kuninkaiksi ja papeiksi" Kristuksen verellä. Ilm. 5:10 puhui jo siitä, kuinka kristityt "hallitsevat maan päällä". Tässä yhteydessä jo todettiin, että tämän hallitsemisen ei tarvitse tarkoittaa poliittista hallintavaltaa, vaan hengellistä, evankeliumin valtaa ihmisten sydämissä. Ennen Kristusta maan päällä sai hallita synty ja kuolema – mutta Golgatalla Jeesus kuolemansa kautta perusti uuden valtakunnan, jossa vanhurskaus ja syntien anteeksiantamus ja iankaikkinen elämä vallitsevat. Paavali opettaa tästä hallitsemisesta näin: "Ja jos yhden ihmisen lankeemuksen tähden kuolema on hallinnut yhden kautta, niin paljoa enemmän ne, jotka saavat armon ja vanhurskauden lahjan runsauden, tulevat elämässä hallitsemaan yhden, Jeesuksen Kristuksen, kautta." (Room. 5:17) Samalla tapaa kuin kuolema ei hallitse valtioita poliittisessa mielessä, ei myöskään Kristus ja hänen seurakuntansa hallitse maallista valtiota – vaan he hallitsevat "armon valtakuntaa" joka syrjäyttää synnin ja kuoleman vallan.

Luvun 20 kuvaus kuvaa oikeastaan uudelleen, tiivistetysti, koko maailmanhistorian. Se ei ole tapahtuma, joka ajallisesti seuraa Kristuksen tulemusta luvussa 19, vaan jälleen uusi näky. Lopun kuvaus Gogin ja Magogin tuhosta on sama taistelu kuin 19 luvun lopun kuvaus pedon hävittämisestä, mutta nyt uudelleen kerrottuna. Tämä kronologian "rikkoutuminen" ei ole mitään uutta ilmestyskirjaa tänne asti lukeneelle: onhan maailmanloppu koittanut jo muutaman kerran ennen tätä, ja silti tarina on aina alkanut uudelleen.

Tuhatvuotinen valtakunta

- 1. Ja minä näin tulevan taivaasta alas enkelin, jolla oli syvyyden avain ja suuret kableet kädessään.*
- 2. Ja hän otti kiinni lohikäärmeen, sen vanhan käärmeen, joka on perkele ja saatana, ja sitoi hänet tuhanneksi*

vuodeksi 3. ja heitti hänet syvyyteen ja sulki ja lukitsi sen sinetillä hänen jälkeensä, ettei hän enää kansoja villitsisi, siihen asti kuin ne tuhat vuotta ovat loppuun kuluneet; sen jälkeen hänet pitää päästettävän irti vähäksi aikaa. 4. Ja minä näin valtaistuimia, ja he istuivat niille, ja heille annettiin tuomiovalta; ja minä näin niiden sielut, jotka olivat teloitetut Jeesuksen todistuksen ja Jumalan sanan tähden, ja niiden, jotka eivät olleet kumartaneet petoa eikä sen kuvaa eivätkä ottaneet sen merkkiä otsaansa eikä käteensä;

"Saatanan sitominen" viittaa Jeesuksen opetukseen "väkevästä miehestä" jonka kimppuun "vielä väkevämpi" käy, sitoen hänet (Mt. 12:29). Toisaalla UT puhuu pahojen enkelien vangitsemisesta (Juud. 1:6 ja 2. Piet. 2:4) jo nyt toteutuneena asiana.

Onko Saatana sitten sidottu? Tämä voi tuntua vaikealta uskoa, varsinkin jos oletetaan että sidottuna oleminen tarkoittaisi sitä ettei paholainen voisi koskaan tehdä mitään missään. Sitominen voi myös merkitä sitä, että perkele kahleissakin saa liikkua rajoitetulla alueella. Vrt. vihainen koira, joka on ketjulla kiinnitetty juoksulankaan tai murhamies, joka on kahleilla kytketty vankilan seinään. Hänen valtansa on rajoitettu, mutta se, joka menee liian lähelle, saa kyllä huomata, että vaarattomaksi häntä ei ole tehty.

Paholaisen vankilaksi on tehty nyt "syvyys", *abysos*. Se on sama paikka, jonne gerasalaisten alueella kohdatusta miehestä karkotetut demonit pelkäsivät joutuvansa (Lk. 8:31) ja jonne 2. Piet. 2 kertoo langenneiden enkeleiden joutuneen tuomiotaan odottamaan. Saatana on suljettu tähän vankilaan, mutta Jumalan sallimuksesta hänelle voidaan antaa valta avata sen ovi (Ilm 9:1), jolloin demonit saavat tehdä tuhoaan.

Sinetöiminen on jälleen tärkeä huomata. Sinetti painamalla käytetään arvovaltaa ja auktoriteettia. Se, joka painaa johonkin sinettinsä, osoittaa valtansa yli sen, mihin sinetti lyödään. Kun Jumalan enkeli (Jumalaa edustaen) sinetöi syvyyden, se osoittaa, että paholainen on alistettu Jumalan vallan alle. Hän saa toimia vain sen verran kuin Jumala antaa. Kuten Luther totesi, perkelekin on "Jumalan perkele".

Ilmestyskirjassa on havaittu jo monta kertaa, että lukuarvot eivät välttämättä kuvaa konkreettisia vaan symbolisia lukumääriä, vrt. karitsan seitsemän silmää = kaiken tietävä ja näkevä Jumala. Seitsemännessä luvussa kohdattiin kahdestatoista sukukunnasta sinetille merkityt, ja todettiin kuinka luvut eivät siinäkään kuvaa konkreettista kristittyjen määrää, vaan pelastuksen täydellisyyttä. Luku 1000 merkitsee suurta joukkoa ja täyttä määrää, täyttymyksen määrää. Kun tässä puhutaan tuhannen vuoden mittaisesta jaksosta, tarkoittaa se samaa kuin "koko se aika, jonka Jumala seurakunnalleen määrää ennen Saatanan päästämistä irti". Siinä ei ole yhtään liian vähän eikä yhtään liian paljon aikaa – vaan juuri täysi määrä vuosia.

...ja he virkosivat eloon ja hallitsivat Kristuksen kanssa tuhannen vuotta. 5. Muut kuolleet eivät vironneet eloon, ennenkuin ne tuhat vuotta olivat loppuun kuluneet. Tämä on ensimmäinen ylösnousemus. 6. Autuas ja pyhä on se, jolla on osa ensimmäisessä ylösnousemuksessa; heihin ei toisella kuolemalla ole valtaa, vaan he tulevat olemaan Jumalan ja Kristuksen pappeja ja hallitsevat hänen kanssaan ne tuhannen vuotta.

Ilmestyskirja kuvaa kaksi ylösnousemusta: ensimmäinen tapahtuu hengellisesti tässä ajassa, kun ihmiset kasteen ja uskon kautta haudataan yhdessä Kristuksen kanssa ja herätetään Jumalan voimasta kuolleista elämään Jeesuksessa (Kol 2:12). Tämä on ensimmäinen ylösnousemus: uskovien herääminen synnin kuolemasta armoon ja iankaikkisen elämän perillisyyteen. Tästä ylösnousemuksesta ei pääse osalliseksi kukaan muu kuin Jeesukselle kuuluvat pyhät. Toinen ylösnousemus on jakeessa 13 kuvattu yleinen, ruumiiden ylösnousemus.

Ensimmäinen kuolema on se kuolema, joka paratiisin lankeemuksen jälkeen maailmaan tuli: ruumiin kuolema, mutta ennen kaikkea sielun kuolema ja pimentyminen. Kielletyn hedelmän syömisestä Jumala sanoi: "sinä päivänä jona siitä syöt, pitää sinun kuolemalla kuoleman" (1. Moos. 2:17). Tämä kuolema on hallinnut Aadamista asti (Room. 5:17), mutta se silti kalpenee toisen kuoleman rinnalla – joka kerrotaan jakeessa 14.

7. Ja kun ne tuhat vuotta ovat loppuun kuluneet, päästetään saatana vankuedestaan, 8. ja hän lähtee villitsemään maan neljällä kulmalla olevia kansoja, Googia ja Maagogia, kootakseen heidät sotaan, ja niiden luku on kuin meren hiekka. 9. Ja he nousevat yli maan avaruuden ja piirittävät pyhien leirin ja sen rakastetun kaupungin. Mutta tuli lankeaa taivaasta ja kuluttaa heidät. 10. Ja perkele, heidän villitsijänsä, heitetään tuli- ja tulikivijärveen, jossa myös peto ja väärä profeetta ovat, ja heitä vaivataan yöt päivät, aina ja iankaikkeisesti.

Kuten luvussa 19, nytkin viimeinen taistelu kuvataan lähes antikliimaksina. Ilmestyskirjan huomio on koko ajan taivaassa ja Kristuksessa, ei hänen maanpäällisissä vastustajissaan. Edes koko maailman mahti ja perkeleen voima ei ansaitse ilmestyskirjan kuvauksessa tätä pitempää selitystä.

Viimeinen tuomio

11. Ja minä näin suuren, valkean valtaistuimen ja sillä istuvaisen, jonka kasvoja maa ja taivas pakenivat, eikä niille sijaa löytynyt.

Kuvaus viimeisestä tuomiosta alkaa viittauksella valtaistuimeen. Kuten jo 4. luvun kuvauksessa, tällä nivotaan teksti yhteen Vanhan testamentin näkyjen kanssa. Valtaistuin on Herra Sebaotin voiman ja vallan symboli. Samalla on hyvä huomata, että ilmestyskirjassa Jumalan valtaistuin on ollut jatkuvasti mukana luvusta 4 asti. Jumalan valtaistuin on taivaallisen jumalanpalveluksen keskus, sen ympärillä ovat enkelit ja vanhimmat. Vaikka luvun 19 kuvaus ei enää mainitsekaan neljää olentoa ja kahtakymmentä neljää vanhinta, voidaan olettaa, että tuomio tapahtuu samassa valtaistuinsalissa, josta käsin Ilmestyskirjan tapahtumia on tähänkin asti ohjattu. Samalla kyse on jälleen kristittyä lukijaa lohduttavasta kuvasta. Viimeinen tuomio jaetaan sen temppelipalveluksen keskellä, johon maan päällä kamppaileva seurakunta on jo nyt ollut osallisena.

Taivaan ja maan ”pakeneminen” kuvastaa sitä, kuinka maailman päättyessä myös luomakunta nykyisessä muodossaan häviää. Tämä on nähty jo sinettien murtamisen yhteydessä: ”Ja taivas väistyi pois niinkuin kirja, joka kääritään kokoon, ja kaikki vuoret ja saaret siirtyivät sijoiltansa.” (6:14). Samaten 2. Piet. 3:10–12 puhuu Herran päivästä, jolloin ”taivaat katoavat pauhinalla ja alkuaineet kuumuudesta sulavat”. Samasta todistaa Vanha testamentti: ”minun kiivauteni tuli kuluttaa koko maan” (Sef. 3:8). Kuitenkaan kyse ei ole vain hävittämisestä, vaan siitä, että tämän kautta uusi pääsee syntymään. ”Muinoin sinä perustit maan, ja taivaat ovat sinun käsialasi. Ne katoavat, mutta sinä pysyt, ne vanhenevat kaikki kuin vaate; sinä muutat ne, niinkuin vaatteet muutetaan, ja ne muuttuvat.” (Ps. 102:26–27). Samaten Jes. 51:6 ja Mk. 13:31 asettavat vastakkain Jumalan sanan pysyvyyden ja maailman katoavuuden. Sivuhuomiona voidaan todeta, että Jehovan todistajien oppi siitä, että nykyinen maailma ei tule ikinä katoamaan, on paitsi vailla Raamatun tukea, myös suoraan sille vastakkainen.

12. Ja minä näin kuolleet, suuret ja pienet, seisomassa valtaistuimen edessä, ja kirjat avattiin; ja avattiin toinen kirja, joka on elämän kirja; ja kuolleet tuomittiin sen perusteella, mitä kirjoihin oli kirjoitettu, tekojensa mukaan.

Tuomion kuvaus alkaa hyvin samalla tavoin kuin Danielin kirjan kuvaus viimeisestä tuomiosta. Dan. 7:10 ”Oikeus istui tuomiolle, ja kirjat avattiin.” Samat teemat – valtaistuin, tuomari ja kirjat – toistuvat sekä Danielilla että Ilmestyskirjassa. Kirjat voivat tarkoittaa sekä tuomitsemisen tapaa (lakikirjat) että ihmisten tekoja (”tilikirjat”). Jumalan tuomio ei tapahdu mielivaltaisesti, vaan kirjojen mukaan (”by the book”, kuten englanniksi sanottaisiin).

Viimeisen tuomion kuvaukseen liittyy kuitenkin yksi tekijä, jota Daniel ei mainitse: elämän kirja. Elämän kirja mainitaan muualla Raamatussa Ps. 69:29 ”Pyyhittäkään heidät pois elämän kirjasta, älköönkä heitä kirjoitettako vanhurskasten lukuun.” sekä Fil. 4:3 ”... yhdessä sekä Klemensin että muiden työtoverieni kanssa, joiden nimet ovat elämän kirjassa.” Ilmestyskirjassa elämän kirjaan on viitattu jo Sardeksen seurakunnan kohdalla (3:5) ja Babylonin hävityksen yhteydessä (17:8). Nyt elämän kirja nousee tuomion jakamisen kannalta ratkaisevaan asemaan.

Merkittävää on huomata kirjojen määrä: Johanneksen kuvauksessa mainitaan ”kirjat” (monikko) joiden perusteella tuomio jaetaan, ja ”toinen kirja, elämän kirja” (yksikkö). Kuolleet *tuomitaan* sen perusteella, mitä *kirjoihin* on kirjoitettu – tekojensa mukaan. Vain ne, jotka olivat kirjoitettu elämän kirjaan, pelastuivat tulisesta järvestä.

Ilmestyskirja opettaa tässä kirkkaasti pelastumista yksin Kristuksen tähden ilman tekoja. Elämän kirjan suhteen ei puhuta mitään teoista, vaan pelkästään siitä, että ihminen joko on kirjoitettu sinne tai ei ole. Ne, jotka eivät ole elämän kirjassa, tuomitaan tekojensa mukaan, ja käy ilmi, että kaikki tällä tapaa tuomitut tuomitaan kadotukseen, sillä yhdenkään ihmisen teot eivät voi tuoda hänelle taivaspaikkaa. Vaihtoehdot ovat siis a) tuomitaan *kirjojen* mukaan, joissa kerrotaan ihmisen *teot*, ja tuloksena on jokaiselle tulinen järvi, tai b) tuomitaan *elämän kirjan* mukaan, jossa ei puhuta enää teoista, vaan pelkästään siitä, että ihmisen on *kirjoitettu elämän kirjaan*, ja tällöin hän pelastuu.

Luterilaisissa tunnustuskirjoissa rohkean kristologiseen tapaan tehdään samaistus elämän kirjan, evankeliumin ja Kristuksen välille.

Ihmisiä opetetaan tutkimaan iankaikkista valintaa Kristuksesta ja hänen pyhästä evankeliumistaan. Siinä meillä on elämän kirja; se ei sulje yhtään katuvaa syntistä ulkopuolelle, vaan houkuttelee ja kutsuu kaikkia köyhiä, taakan painamia ja murheellisia syntisiä tekemään parannuksen, tuntemaan syntinsä ja uskomaan Kristukseen. Se lupaa Pyhän Hengen puhdistamaan ja uudistamaan heitä ja antaa siis murheellisille, ahdistetuille ihmisille mahdollisimman kestäväen lohdun: se ilmoittaa, että heidän pelastumisensa ei ole heidän omassa kädessään. Jos olisi, he menettäisivät autuutensa paljon helpommin kuin Aadam ja Eeva paratiisissa, jopa hetki hetkeltä, yhä uudestaan. Mutta pelastuksemme perustuu Jumalan armolliseen valintaan, jonka hän on meille ilmoittanut Kristuksessa.
(Yksimielisyyden ohje, täydellinen selitys, XI)

13. Ja meri antoi ne kuolleet, jotka siinä olivat, ja Kuolema ja Tuonela antoivat ne kuolleet, jotka niissä olivat, ja heidät tuomittiin, kukin tekojensa mukaan. 14. Ja Kuolema ja Tuonela heitettiin tuliseen järveen. Tämä on toinen kuolema, tulinen järvi. 15. Ja joka ei ollut elämän kirjaan kirjoitettu, se heitettiin tuliseen järveen.

Vaikka Ilmestyskirja useinkin käyttää runollista kieltä, on silti hyvä pysähtyä huomaamaan kuinka Kuolemaa ja Tuonelaa käsitellään sekä Ilmestyskirjassa että muuallakin Raamatussa ikään kuin persoonina. Jo neljännen sinetin kohdalla (6:8) ilmestyskirjan lukijalle näytetään hallava hevonen, jonka

selässä kuolema ja tuonela ratsastavat. Hoosean kirjaa lainaten Paavali pilkkaa kukistuvaa kuolemaa: ”Kuolema, missä on sinun voittoni? Kuolema, missä on sinun otasi?” (1. Kor. 15:55). Hänet nimetään ”vihollisista viimeiseksi” (1. Kor 15:26), joka kukistetaan. Raamatun tapa puhua kuolemasta tarkoittaa sekä ”sitä” että ”häntä”. Kuolema ei ole vain valitettava asiointi, vaan *vibollinen*, jonka Jumala Kristuksen ylösnousemuksen kautta voittaa.

Ekskurssi: onko tuomiosta mahdollista iloita?

Viimeisenä tuomiona tapahtuva tekojen paljastuminen ja tuomitseminen on seikka, joka varsinkin luterilaisen laki-evankeliumi –asetelman kautta ajateltuna voi vaikuttaa yksinomaan ankaralta, pelättävältä asialta. Tämä käsitys ei ole täysin turha, sillä myöhemmin huomaamme, että tekojen mukaan tuomituista yksikään ei säästy rangaistukselta. Samalla on kuitenkin muistettava etenkin Vanhassa testamentissa, mutta myös Uudessa uudelleen ja uudelleen toistuva *kaipaus* Jumalan oikeudenmukaisten tuomioiden puoleen. ”Tuomitse minut vanhurskautesi mukaan, Herra, minun Jumalani, älä salli heidän minusta riemuita.” (Ps. 35:24) Ajatus etenkin psalmirunoilijoiden pyynnöissä on siinä, että Jumalan *puoltaa* uskoviaan pahan ja epäuskoisen maailman vääryyksiä vastaan. Tuomiosta voidaankin – ja tulee! – puhua eri tasoilla: *coram Deo* (Jumalan edessä), *coram hominibus* (ihmisten edessä) ja *coram mundo* (maailman edessä). Luterilainen laki-evankeliumi –dialektiikka ei toki sulje näistä mitään pois, mutta käytännön spiritualiteetissa luterilaiset ovat painottaneet hyvin paljon lain ja tuomion luonnetta *coram Deo*. Tällöin tuomio ajatellaan syntisen ihmisen tuomitsemiseksi siitä, kuinka hän synneillään on rikkonut Jumalan lain. Tämä ei ole väärin, mutta raamatullinen käsitys tuomitsemisesta ja Jumalan oikeuden jakamisesta on vielä laajempi. Aikojen lopulla jaettava oikeus on syyttä vainotulle ja halveksitulle seurakunnalle *vapauttavan tuomion hetki*, kun tuomiota tarkastellaan *coram hominibus* ja *coram mundo*. Viimeisellä tuomiolla paljastuu, että kristittyjen toivo oli sittenkin tosi. Heitä vastaan levitetty valheet ja panettelu oikaistaan. Vaino ja vääryys tuomitaan.

Sielunhoidollisessa mielessä tämä voidaan myös sovittaa yksilön kokemuksiin vääryyksiin. Tässä maailmassa usein hirveimmät teot jäävät rankaisematta, niitä ei ehkä kukaan edes usko. Kristillinen toisen posken kääntäminen voi olla äärimmäisen vaikeaa. Tällöin voi lohduttaa Paavalin neuvo: ”Älkää itse kostako, rakkaani, vaan antakaa sijaa Jumalan vihalle, sillä kirjoitettu on: ”Minun on kosto, minä olen maksava, sanoo Herra.” (Room. 12:19) Kristityn ei tarvitse ajatella, että se, mitä häntä kohtaan on tehty, olisi merkityksetöntä tai pois pyyhittyä. Hän saa kuitenkin jättää tuomiovallan Jumalan käsiin, luottaen että kerran kaikki vääryydet oikaistaan.